Контрольный экземпляр

МАССАВА А—КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИКЕ!

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера денз • ШОАТТА, 18 АПРЕЛЬ, 1981 ШУ. • № 47 (6337). • Мах 2 кепиг.

Советски Союза къахьегалхой! Пятилетна задани тоьлло кхочуш а тІехьхочуш а дра тІехьарча социалистически яхьа байрахх лакхаргІа айе! Балх эффективнийн дикен бе!

(КПСС ЦК ТІедахьаздамаш).

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЙ

Парте XXVI съезда решенеш кхочушъйра Іалашьйте чІоагІа къахьетамен полити[illegible] айдаь шоай «цІеча шоаттаден» ваьъабьхкаб республика, столица къахьегамхой. Шоай коллективай. Даьхен беркати низи алсамбаккхара хьнаар ца яходеш къахьета, города улицаш, наьнгаш, предприятейи учреждениейи новкаш, тенахьенаш цІеньяра, товяра, хозьяра лостам беш кулг тохара, гаьнаш, кІотаргаш дІайогІаре мел эша кийчо еш хьабаьхкаб уж город Москвал хьалха латтача предприятеша 18 апреле Ерригсоюзни субботник дара тІехьеьаш баьча дийнахьа дена. Цудуьа массанахьа барт-цхьоагІонца шоаштa белгалаьча моттигашка Іурре хьежхьачар уж. Дукхахьа гуш да 18 апреда ахтара дукхагІа продукци кийчъю да дара мах тІаьхьехаш дола лозунгаш, плакаташ. Массанахьа яхар сана лоаца митингаш еш дІадолалу къахьегама ди.

Цхьаццанахьа цІий лаьттакІа кийчлуш хилаб из цІей тІехдикача къахьегамца белгалдаккхарал совгІа наха белаьме, сакъердаме, дукхача хане дешлургдоаца ди санна хуредолаш деадара.

Ишта, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни заводе субботнике даькьа лаца боагІараш белгалбахара цу денца дика юкъалуш тоаш йолча ритуалех цайда кийбу. Гаьнца дІахозаш хул завода коа латтача диванка лекха музыка, ядлеш. НеІара хьачуваьннача хІара къахьегахоочо дукхал болх заводо шефски тІуланх лоаттадеча школера дешархой: кхалнаха цар тІатул цІе косьнкаш, маІача наха наьнх тІа цІе банташ доах. Укхаза латтача предприятие кулгалкхо цІейца даьзьале буьц болхлой, царна ловцаш доах. Цу деррига чІоагІа айш цьха балха оасарле, коммунистически къахьетамнара цар дог-безам совбоахк. Цу тайпара чакхданка лаьрхІа ба уж тахханара субботник а.

Тахан город Гроене балхача наьхах 218,5 эзар гаргга саг хургва коммунистически субботнике даькьа лоацаш. Царех 57500 гаргга вар шоай балха моттигашка къахьегаш хургва. Цар кийчъе йеркІ 2902,5 эзар сом мах бола промышленни продукци. Цох цхьа дакъа кхоаь бийдал, электроэнерги, Іовзал, материалаш дІайохийташ хьадерга.

Иштта, алхха цхьан «Красный молот» завода коллективо дош дехнад цу дийнахьа кийч а ть дІайохийтаргья 170 эзар сома махьа продукци, аьнна. Цох дагьангІа дакъа гаргга йолча продукцеха тІалаттаргья пачхальалкхен дакала Эзан. ХІаьта кхаьцка, улицашка цІемо, лоастам беш бараша лаьрхІад 550 гаи кІотарги дІайоагІа, 30 тоннз чивтза аьшк гулде, пятилетна фонде 14 эзар сом дІадахийта.

Тахалара ди чакхдоаллаш итташ эзараш нерда гаьнаш хьалъоттаргья наьнгьий дІоахала, нерда скверашб, бульварш, газонаш хьаергья. Транспортага хьежаш ёра латтача наха лаьрхІа кхоалаш, павильонаш хьаергья, асфальт буллац нерда тротуараш, наьнъилгаш дохкаргда. Дукхача улицашка светильникаш оттаергья, бе[illegible] лоаза майдаш кийчъергья, турникташ тоаергья, царна басар хьокхаргда. Мачча кІира тІахаргья, кхыдола балхаш деграа.

Иштта, тайп-тайпара балхаш чакхдоахаргда города санитарни хьал, эстетически куц тоадара тІадероадаь.

В. И. Ленин ваьча дийнахьа дена 111 шу дизара хетадаь чакхдоаккхача Ерригсоюзни субботнике даькьа 170 эзар гаргга сом ахча миццара фонде аьнна чІогІо лаьй грозненцаша.

С. ШАБИЕВ.

Малгобек

Ерригсоюзни коммунистически субботника къаьстта дика кийчо а ль, хьинарача къахьегамца тахханара къахьегама цІей белгалдоаккхаш ба Малгобекски района къахьегамхой.

В. И. Ленин ваь 111 шу дузача цІейна хетадаьча коммунистически субботнике даькьа лоацаш ва 21500 болхло, инженерно-техически болхло, гІулакхера саг. Шоай балха моттигашка къахьегаш ва тахан 14500 саг.

Промышленни предприятешка, гІишлошъеча, транспорте, совхозашка, кхыча культурно-бытовой учреждениешка лостам беш, гаьнаш дІайогІаш, кхыдола балхаш деш ба тахан ворхІ эзар саг.

Района промышленни предприятеша аракецаргья 490 эзар сом мах бола продукци, 70 эзар сома махьа халкъа эша товараш, гІишлошхоша дергда 90 эзар сом мах бола гІишлон-монтажни балхаш, хІаьта транспортникаша дІа-юха хьорда 11500 тонн халкъа боахама мохьаш.

Кхольча бийдала, доагора, материалий чотагІа района къахьегаш я ворхІ предприятеи совхозеи коллективаш, 42 цеха, бригада, участка, ферма коллективаш, 310 болхло.

Тахан къахьегама вахте латташ бараша шоаш даьккхача алапех 9100 сом цхьайтталагІча пятилетна фонда юкъехьоргда.

Наьсарен район

Тахалара къахьегама цІей дезде Назрановски районе араваьннев 34200 совгІа саг.

Промышленносте лакха къахьегама оасарле а йолаш къахьегаш ва 2740 болхло, гІишлошъеча — 450, транспорте — 420 саг. Районерча совхозашка, кхыча юртбоахама предприятешка болх беш ва 1250 гаргга вола саг.

«ЦІеча шоаттадийнахьа» Наьсарен районерча промышленни предприятеша аракецаргья 114 эзар совгІа сома махьа тайп-тайпара продукци, хьадергда 21 эзар совгІа сом мах бола халкъа эша товараш. Ахархоша 300 гектара тІа дІаюргья біаьстан юхье дІаюш йола культураш.

Кходаьча доагора, материалий чотагІа тахан укхаза къахьегаш я итташ коллективаш, біьш болхлой.

Наьсарен района къахьегамхоша цхьайтталагІча пятилетна фонда 12 эзар сом юкъехьоргда.

Сунженски район

Ерригсоюзни коммунистически субботнике даькъа доацаш я районера 113 коллектив. Къахьегама цІейна юкъе даькъа лоацаш ва 24800 совгІа саг. Воккха деношкарчул оасарегІа шоай балха моттигашка къахьегаш ва 11230 совгІа болхло, инженерно-технически болхло.

Тахан районерча промышленни предприятешка къахьегама вахте латташ ва 3160 совгІа болхло, транспортни организацешка — 600 совгІа саг, гІишлошъеча — 1060. Пусковой объекташ хьалъеча хьнвар айдеш къахьегаш ва 500 совгІа гІишлошхо. Районерча колхозашкеи совхозашкеи болх беш ва 6400 совгІа саг.

Эзараш нах ба предприятешка, совхозашка, колхозашка, организацешка, учреждениешка лостам беш.

Промышленни предприятей болхлоша тахан арахецаргья 57,5 эзар сома махьал чухьнахьа йоаца продукци, 15 эзар гаргга сома махьа халкъа эша товараш. Транспортникаша дІа-юха хьоргда 5130 тонн халкъа боахама мохьаш. ГІишлошхоша 26100 сомал чухьнахьа доаца гІишлон-монтажни балхаш дергда. Колхозашка совхозашка дІайийна яргья біаьстан юхье хьалха дІа мел ваш йола культураш.

Ленински коммунистически субботник йолча дийнахьа кхольча бийдала, кхыча материалий чотагІа къахьегаш я йиъ бригада, цеха коллективаш, 216 совгІа болхло.

Сунженски района къахьегамхоша «цІеча шоаттадийнахьа» доаш даьккха 30300 сом алапи цхьайтталагІча пятилетна фонда юкъехьоргда.

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пленум

Селхан парте обкома заседаней зале хилар КПСС Нохч-ГІалгІай обкома II пленум.

Пленуме КПСС XXVI съезда решенеш кхочашъяра йолча КПСС Нохч-ГІалгІай обкома мероприятех лаьца доклад йир парте обкома хьалхарча секретаре А. В. Власова.

Доклад юкъаш преннеша къамаьл дир Ю. Х. Гороева — КПСС Грозненски горкома шоллагІча секретара, В. И. Гулина — КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара, Я. Х. Сагова — ГІ. Ахриева цІерагІча Назрановски «Электроинструмент» яхача завода токара, Г. Г. Олейникова — облсовпрофа председатела, А. Т. Харцаева — КПСС Ачхой-Мартановски райкома хьалхарча секретара, Т. С. Гулиева — Грозненски района «Пригородный» совхоза сома-бахьчанийн бригада бригадира, А. Н. Ингушева — республика бахаре наха бытовой гІалакхаш дара министра, А. Г. Попова — КПСС Надтеречни райкома хьалхарча секретара, С. Н. Капузовске Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела хьалхарча [illegible].

Пленумо чІоагІийр КПСС XXVI съезда решенеш кхочашъяра йола КПСС Нохч-ГІалгІай обкома мероприятеш.

Пленумо иштта чІоагІийр 1981—1983 шерашка КПСС Нохч-ГІалгІай обкома бергболча балха перспективни план.

«Красный молот» яхача Грозненски машинашъеча заводе итт шу совгІа йолча хана болх беш хьавоагІа электросварщик Кохацнев Владимир. Шии пятилетне 4,5 шера кхочашьй из. ХІана производстве хьалхалаттар дийнахьара норма 30—40 процент тІехкхочашъеш къахьегаш ва.

СУРТА ТІА: электросварщик В. Кохацнев.

Э. ВАТЧАЕВА сурт.

ДЕКХАРЕХ ЛОАРХІАБУ

Боккха боахам ба Сунженски района «Западная» яхача кооп тІара оалхазараш леладу фабрика. Низ дІанхоачар ду цун коллективо баха нах оалхазарий дулхацеи фуацеи Іалашбара. Дика хьохкамаш а гойт. Масала, укх шера хьалхарча квартала ядане гІа доагІаш хиннача біаь центнер дукхагІа дулх дІаделлар пачхьалкхена. Къахьегама оасарле кхы лох ца еш болх бе дага ба дІахо а. ШоллагІча квартале план 1200 йолаш пачхьалкхена 1300 центнер котамий боабашкий дулх дІадала декхар тІаийцад.

Оалхазарий дулха довкхка керттера цех — Нестеровка яхача станице йола йиьалагІа яр. Доакхал ду цеха начальника М. М. Хашагульгова ше коллективе Ребякова Александра Алексеевна, Лосева Вера Васильевна санна хьнар, белха тІера болаш къахьегамхой хилар. ХІаьта белгалдаккха доагІа иттлагІча пятилетне дика хьонхамаш гойташ хьнанала болх барах А. А. Ребякована укх деношка «За доблестный труд» яха медаль еша хилар.

Троицкая яхача станице йолча кхоалагІча цехе оалхазараш леладечарна юкъе яьржача социалистически яхье хьалха я Борисова Нина, хІаьта Карабулакерча шоллагІча цехе — Гелогаева Кхокхеи Зегилова Еленаи.

Э. ТОЛМАЧЕВ.

ДОАКЪАРА ЙОАКХО ЕШ

РАПС ЧУЭЦАШ ЛАТТ

«Массе тайпарча доакъарий дикаьа тоьс, доакъара белока проблема къоастаяра яха тІабахийта, эттара хьалха горох, люцерна, клевер, люпин, соя, рапс, белокаш дукха гІа йоахка кхыйола культураш дІаюв лаьтташ дукхагІа хилийтаре уж культураш дукхагІа яхарен чотагІа», аьнна да цхьайтталагІча пятилетне а 1990 шерага кхаччалца а ССР экономически социальни дегІайоалаяре КПСС XXVI съезде тІаийцача керттерча лостамаш тІа.

Цу дешашка хьежа, дукхагІа хьувкъам лу, хьал баштa пайданегІа йола культураш лех, дІаюр тха «Самашкинский» совхозе тІехьарча хана, доакъара лаьрхІа. Масала, совхое хьалха цa хиннача тайпара дукха, 450 гектара тІа рапс дІайийра оаха. Цуз гІад 160 сантиметрга кхоачаш лакха, шерра дІадаьржа, моша хул. Дегах латаш йола протеин рапсаца хьажкІашцарчул 1,5—2-за дукхагІа я, дикалга диллача из бобови культурашка дІакхоачаш а я.

Дика аьхача, минеральни органически удобренеш тосаш хьаьндаьча лаьтта, тоашагІа йолча агротехнически ханашка дІайийна хиина рапс листа, иза болаш дегІаснй.

КхойтталагІа апрель хьатІахкоачаш хьайбашта мошача доакъара лаьрхІа рапс хьанха йолайир тха бригаде. Шерра боаржабаь дІахьош ба из болх хІанз. Буц хьонхаш ба бригада дикагІбола механизатораш Дадаев Салман, Ибишев Джудн. ХІара дийнахьа юкъера лаьрхІача итт-цхьайтта гектара тІара чуераю цар рапс. Из сов моша, листа йолаш хиларех карагІдалеш дукхагІа хьаккха. Бакъдар аьтта, кхы дукхагІа хьакха эша а вшац из. Ха мс йола дегІ дахь цу культуро. ХІана хІара гектаро юкъера лаьрхІача 110 центнер луш дале, кхо-дитъ да даьлча из 150—160 центнерга дІакхоачаргья. Цу хана силосо хьакка йоалергья рапс. Кхал тІа арайоаккхаргья НИР яха кхы а ши косилка.

Рапс чуераре а, [illegible] доакъар кийчдара а, кхыдола а балхаш ипатовски методагІа цхьан комплексагІа ду. Косилка тІехьайийза лафет мошача доакъарца йизача из тІехьара дІа а кхочаьсса яр тІехьатосс. Косилко мел кинь бича лафет юза а хоьш, из юзаргья аьнна хеттача моттиге яьсса лафеташ дІеуттаю механизаторашa хьалхе-а, хІаьта йийраш цу сахьате кхал тІера дІакг с ферме е баьцний витаминни хьоар доаккхача.

Баьцний хьоар доаккхаш хІанзарчоа цаІ мара агрегат яц. Шин сменагІа бу цо болх. Кастта болх бе йолалургйолаш баьцний хьоар доаккха кхы а цхьа агрегат я хІанз дІаоттасш. Дуккьал рапсах біаь тонн витаминни хьоар даккха дерхІ оаха, хІаьта силос 1500 тонн йоллергья.

Буц хьонхаш боахнача механизаторашта, шар болх сихагІа дІегІоргболаш, доакха йовкъостал ду совхоза кхыча службанаша а.

Еха моллагІа техника тоаса кийча йолаш хаддакхе кхал йисте латт «техничка», цун улдуа — доагорца заправко машин. ДелцІьйга біайха кхача бахь механизатораш кхал тІа.

ХІанз рапс йолча хлатаw доакъарах хьажнІаш кисергья укх шера. Буц хьокха мукъадаьнна лаьтта оахаш Т-150 маркех ниа йола шин трактор а. [illegible] тІехьа йолх уж. ХІаьта царна тІехьа — кхал тІа минеральни удобренеш тувса дургстташ, тІакхха макка боакхаш тІера лаьтта лайцеш яраш.

Балха нормаш кхоачеш ца ешш цхьанекха саг вац уж балхаш деш боахкараштa юкъе. ХІаьта къаьстта оасарен дика механизаторашa Цатишев Іабдулеа, Сайдулаев Іусмаьен бу болх. ДукхагІа йолча хана цар лу яхье хьалхле мехиарах тела ахчан премеш.

Деррига кийча да боахаме рапсах силос кийчъяра а. Тоадаь цІйдадлад из йоллергйола кІоагаш. Царна юкхе хьетІа а даза дІаоттадаьд ча. Силос кийчъяра тоьал да из.

Доакъара беза чІоагІъе рапсо укх шера дийна новкъостал дергхиларах шено яц тха. ТІадогІача шера из культура кхы а дукхагІа хьеe хьоарг а да.

Н. ГАЗМАГОМАДОВ, Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза цхьоалагІча бригада бригадир.

ЛОАЦЦАЧА ХАНА

Йиі біаь гектара тІара рапс лоаццача хана — итт дийнахьа чуэца — иштта декхар оттадаьд шоашта хьалхашка Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза къахьегамхоша.

Кийча я косилкаш, комбайнаш, доакъар Іалашдеш йола кхы тайпа техника.

Дика къахьийгар укх шера тха колхоза техника тоаеш хиннача — дуьц колхоза председатела А. М. Бузоев. — Доакъар Іалашдеча техника дика болх бергба. Рапс ипатовски методагІа цхьан комплексагІа къахьегаш чуерзаергья.

Хьувкъам чуэцаш ипатовски методагІа колхозхоша болх бу дукха ха я. Соакха в лурчогІа а цу хьисаве чуийцар ялат, хьажкІаш, коартолаш, Іалашдир доакъар. Долче, эша опыт йолаш ба цу боахама къахьегамхой.

Рапс чуэцара віашагІъеллача комплекса массехк звено юкъейоагІа. Царна кулгалдеш хургба толашагІа бола механизатораш, масала: В. Н. Филипенко, Г. С. Павленко, кхыбараш. ХІаьта ерригача комплекса кертеоттаваьд коммунист И. В. Токарев.

Буц хьекха мукъадаьнна лаьтта цу сахьате деза ма кхаш доахаш кийчдергда аьхни юр коартолаш ялата хьажкІаш дІаере.

Силос, баьцний витаминни хьоар кийчдергда рапсах, моша йолаш терсья из хьайбашта. Силос йоллара деррига кийча да. Тоадаьд из чуйолларгйола кІоагаш, хьатІаденая эшача боарамагІа аьтача. ХІанале а віашагІтехай баьцний витаминни хьоар доаккхаш йолча агрегата тІа болх бергбола сменаш.

В. КОННОВ.

БРИГАДИР

ГІ. Ахриева цІерагІча Назрановски «Электроинструмент» заводе сий деш я сборочни цехера Тумгоева Альмада Тамаре кулгалдеш йолча слесарий-сборщикий бригада.

Предприятие дІадоладеш дола моллагІа кердадар эггара хьалхарчара хьиллоашаш а на дІахоьшош а я из. В. И. Ленин ваь 111 шу дузача денга укх шера хьалхарча биъ бетта план [illegible] яра дІадолаьдаь дира гІулакх. «ХІара балха дийнахьа — хьажер дукхагІа хилийтаІ» яха инициатива хьалхарчарца хьаллаьцай коммунистически къахьетама сийлен цІи лелаеча цу коллективо. Биъ бетта план хаьал хьалха кхоачашъяра ше тІаийца социалистически декхараш толаме кхоачаш а деш, біубенна къахьегаш я из укх деношка.

— Тха бригаде къахьегаш шийтта саг мара вац, — воах Альмада Тамаре. Уж барт-цхьоагІо йолаш къахьегаш ба. Царех хІара слесарь-сборщица йоккха опыт йола кадрови болхло я. Тха коллектив бригадин формагІа болх беш я. СменагІа 180 электросверлильни машина віашагІйолла эзача, цхьа ди дІадахийтац 230—240 электросверлильни машина віашагІа ца йоллаш.

— Из укхаза балха язъа дена заводе къахьегаш я со, хІаьта сона йовзаргхнача дена шийн новкъосташта масал а гойташ къахьегама цун оаизал а хинна-дІаэтта гІулахх да. Лоацца аьлча, башха-дика производствений кулгалхо я Альмада Тамара, — йоах сборочни цеха начальника М. Костоевас.

Цхьанкха тайпа балха говзал йолаш яцар Тумгоева Тамара 1965 шера дукхьашха заводе балха йоагІача хана. Предприятена чІоагІа хала ха яр ид. Тоьаш бацар специалистеш. ХІана а тІехьа йиъеннаьд Тамарена шийна эттара хьалха хиина хьехаича Оздоева Хьулимат. Цунна чІоагІа баркал яхаш я из тахан а тІехьа. Ше балха этте кхо бутт боаллашехьа дикен, тІехдикен экзаменаш дІа а енна слесарь-сборщица йолаш къахьега йолаелар из. Дукха ха ялалехьа бригадирала хьожаю Тамара.

Дика бригадир хиина ца Іеш, заводе эттара толашагІйола катирхой хьехамча лоархІаш а я Альмада Тамара. Цхьа шу дІадахадац цо цаІ-шиъ говзанча ца кийчъеш. Царех дукхабараш хьехаича ше чІоагІа доикхал деш ба. Царех ба слесараш-сборщицаш, коммунистически къахьегама ударникаш Цечоева Тамара, Яндиева Дугурхан, Дидигова Насалхан, кхыбараш. ХІара сменагІа нормаш 140—150 процент кхоачашъю цар.

Овсаре къахьегарах кхоачамбаь Іеш бац бригадера слесараш-сборщицаш, цар кулгалхо Тумгоева. Цар хІара дийнахьа тІагІертта къоасам лоаттабу шоаш хьаеш йола продукци тІа-тІа дикагІа хилийтара. Бригадо хьа мел еш йола электросверлильни машинаш цкъа дІаелча юха ца ерзаеш дІайохийташ я. Укх шера цхьан тайпарча электросверлильни машина пачхьалкхен дикала Знак хьожайита йерхІ цо.

Т. Тумгоевас хьабена къахьегам белгалбаьккхаб тайп-тайпарча совгІаташца а. Цунна еннай ленински юбилейни медаль, «Социалистически яхье котъяьннар» яха бархІ сийлен знак, «кІоаргІчен иттлагІчен пятилеткай ударник» яха шиъ сийлен знак, кхыдола совгІаташ.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТІА: слесарий-сборщикий бригадир Т. Тум[illegible].

Н. ШЛИЕВА сурт.

НОХЧ-ГІАЛГІИЙ АССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу.

ВоркІаллагІа хержача Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета кхоалагІа сесси гулъе 1981 шера 27 мае гор. Гроене.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный, 1981 шу, 17 апрель.

УКХ ШЕРА 16 АПРЕЛЕ ШУРИЙ ФЕРМАША ВАЬЧА БАЛХА ХЬОККАМАШ ГОЙТАШ ЙОЛА СВОДКА.

Районаш	ХІара футтагара дийнахьа хьаккхар (кг): 1980 шера 16 апреле	ХІара футтагара дийнахьа хьаккхар (кг): 1981 шера 16 апреле
Ачхой-Мартановски	3,7	5,3
Грозненски	5,1	7,5
Гудермесски	5,4	7,8
Малгобекски	3,6	4,6
Надтеречни	3,4	7,4
Назрановски	4,5	5,2
Наурски	5,0	8,2
Сунженски	3,8	6,3
Урус-Мартановски	4,7	5,5
Шалински	4,7	6,6
Шелковской	7,1	8,0
Республике йоаца	4,7	6,8

ЦХЬАН МУГІАРЕ–ДЕ ЛЕРХІАЧУНГА

Къулбаседа Кавказа вежарашха йолча автономни республикаша 1981 шера хьалхарча квартале лелаяьча социалистически яхьа итогаш ю

КЪУЛБАСЕДА КАВКАЗА ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА АВТОНОМНИ РЕСПУБЛИКАН КЪАХЬЕГАМХОША ТОЛАМЕ ЧАКХЪЯЬККХАЯ ИТТЛАГІА ПЯТИЛЕТКА, ІАЛАЬМАТЕ ЧІОАГІА КЪАХЬЕГАМЕН ПОЛИТИЧЕСКИН ХЬИНАР АЙДЕННА ДІАДОЛАДАЬД КПСС XXVI СЪЕЗДА РЕШЕНЕШИ ЦХЬАЙТТАЛАГІЧА ПЯТИЛЕТКА ЗАДАНЕШИ КХОАЧАШЪЕЛГА.

Чакхъьяьнней 1981 шера хьалхара квартал. Из балгала хилар коталоваш яхарца, ахы цхьаьнха гІа баьккхаб цартен халкъан планаш вахаре чакхйоахам. Шерра социалистически яхь а а йоаржаяь вежарашха йолча республикай къахьегамхоша кхоачаш а тІехкхоачаш а яьй 1981 шера хьалхарча квартала керттора заданеш.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Яхье яьнача республикай индустре коллективаша хаяал хьалха кхоачашъяьй продукци маьхала яккхара хьалхарча квартала план, мехка планал совгІа ейнай итташ миллионаш сомий маьха тайп-тайпара продукци.

Нохч - ГІалгІайчен промышленноста болхлоша планал совгІа арахийцай ялх миллион гаргга сома маьха продукци. Мехкдаьттахоша планал совгІа даьккхад 6 эзар тонн мехкдаьттен 7 млн. куб. метр газ. Вай лоалахоша планал совгІа ейнай дукха электроэнерги, металл, машинаш, оборудовани, прибораш, халкъа эша товараш.

КПСС XXVI съездо оттаяь къахьегамхой вахара материальни культурни боарам дІахо айбара программа кхоачашъеш яхье яьнача республикай промышленни предприятешка къевстта уйла тІеахийтай культурно - бытовойн кха - карта эшен товараш арахецара.

Нохч - ГІалгІайчен производственни коллективаша культбыта товараш хьадара квартала программа 103 процент кхоачашъяьй, хІаьта дІадахача шера цу ханаца нийсдича 7 процент дукхагІа арахийцад уж.

Дика толамаш даьхад вай лоалахоша а.

1981 шера хьалхарча квартале, хьалха а санна, дукха балхаш даьд общественни производства эффективность лакхъеш. Юкъеккхийй керда техника, аргадоахаш тоадаьд производствон къахьегамин вІаштІехьбоаккхилга, дегІандад маьха творчески хьинар.

Цу дерригне а йиш хилий тар къахьегама овсарле лаккхъяра чотагІа продукци дуккагІа арахеца. Цу хьакъехьа доккхий хьонхамаш гойтад Къулбаседа-ХІирий, Черсий-Балкхарой республикаша, уххала тІа мел кхийтта продукци къахьегама овсарле лаккхъяра чотагІа яьккхай.

Ерригача республикашка кхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра квартала план. Продукци арахецара тІехьаюса предприятеш йоацаш хьалхарча квартала программа чакхъяьккхай Дагестански Къулбаседа - ХІирийи автономни республикаша.

Вакъда, толамаш карагІдаьнарашн мел доккха дале а производственни коллективашна йолча торонех хІана а биэза пайда эцац. Цхьайолча предприятешна болх ритмичьо ца беш моттІгаш хул, машинашея оборудованея бизача низаца болх бац, электроэнерги, бийдал, материалаш боарамал тІех дІаухийт, балха ха вехьа йоаю, производстве хьалхалаттарий опыт балха юкъе мела кхуйл.

ЦхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера социалистически яхь йоаржаярах КПСС ЦК, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК баьча соцама жоп луш республикай производственни коллективашка шерра лаьржай «Пятилетка — дикъ шера!», «1981 шера план — 7 ноябрга!» яхача девизагІа йола социалистически яхь.

Вежарашха йолча республикай индустре болхлоша 18 апреле Коммунистически субботник долаш лаьрхІад вттара лаккагІа овсарле йолаш къахьега, мехка дукха мехкдаьтта, газ, электроэнерги лийха, металл, машинаш, оборудовани, халкъа эша товараш арахеца, пятилетка фонде дикка средствиш дІачуяле.

1981 ШЕРА I КВАРТАЛА ПЛАН ПРОМЫШЛЕННОСТО КХОАЧАШЪЯР (процентаща)

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къулбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Продукци маьхала яккхара план кхоачашъяр	101,5	102,4	103,1	104,1
ДІадахача шера цу ханаца нийсдича продукци тІаккетар	98,6	104,4	104,4	105,5
Къахьегама овсарлен план кхоачашъяр	100,3	102,5	102,3	101,9
ДІадахача шера цу ханаца нийсдича къахьегама овсарле айлар	98,9	105,7	104,6	103,9
Промышленни предприятей ерригаш	130	137	117	107
Царех продукци маьхала яккхара план кхоачашда лерам	2	—	3	—

ЮРТА БОАХАМ

Юрта боахаме къахьегараша дика дІадоладаьд 1981 шу. Цар тІанйнад доккхий социалистически декхараш, низкъало я цар планаш. Къаьстта йоакхо е эзаш дар хьайбаш ІангІр доахилга. Хьайбаш леладераштта бахитоххамо йолча цу юкъа дуккагІа дулх, шура яккхар, фуаш гулдар, хьайбаш кІезиг ца далийтар керттера дар. Хьайбаш леладераша хьинаре къахьегарах беркат даьлар.

Вай республика колхозашкей совхозашкей 1981 шера хьалхарча квартале дуккагІа даьккхад дулх, шура, фуаш. Хьайбай продукце дерригаш тайпаш дуккагІа даьхад Дагестански АССР фермей болхлоша, Черсий - Балкхарой АССР — дулх, шура. Из толам баьккхаб доакъарех дикагІа лайда эпара чотагІа.

Колхозийи совхозийи фермашка алсамдаьккхад хьайбай маше, фуаш гулделга, дикка кІезигденнад хьайбаш довлга. Цу дерригне дика кІийле елдай цхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера планаш кхоачашъяре.

Хьайбай продуктай дерригаш тайпаш кийчдара план кхоачаш а тІехкхоачаш а яьй яхье яьнача республикай боахамаша. 1980 шера хьалхарча квартаоаца нийсдича дикка дуккагІа даьхад дулх, шура, фуаш Нохч - ГІалгІайи Дагестански АССР, хІаьта дулки шурей Черсий - Балкхарой АССР.

ХІаьта а хьайбай боахам дегІабоалабеча хІезанга дац кхоачамбоацараш а. Хьайбай продуктивность геттара мела айлу, хьайбаш доаш а Іаьхера дусаш а моттігаш я. Печчахьалкхенга дІачутела хьайбаш хІана а доза лоха долаш да, из во Іатиъ дулха ресурсаштех хьайбаш дуккагІа хилийтаран.

ХІанз колхозашкей совхозашкей хкашка бІаьсти юа культураш дІаюаш я. Юрташкара механизатораш уж лоецача ханашка, лакхача агротехнически боарем тІа дІас гІергаш боахх. ЦхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера хьунагъам баккхара лард йолаш бе.

Кхашкеи фермашкеи тІагІертта къахьегарца тахана «ЦІе шоаттади» белгалдаьккха лаьрхІад цар.

1981 ШЕРА I КВАРТАЛЕ КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ ХЬАЙБАН ПРОДУКЦИ ЯККХАР (процентаща)

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къулбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
ДІадахача шера цу ханаца нийсдича дулх даккхар	105	97	102	106,4
ДІадахача шера цу ханаца нийсдича шура яккхар	104	103	102	105,4
Цхьан кхоабача Іаттагара лаьхха шура — кг	434	526	484	370
ДІадахача шера цу ханаца нийсдича колхозашкей совхозашкей гулдаь фуаш.	126	80	95	103,1

1981 ШЕРА I КВАРТАЛА ХЬАЙБАН ПРОДУКТАШ КИЙЧЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (процентаща)

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къулбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
1981 шера I квартале хьайбай продукташ яхара план боахамий дерригa тайпашка (ахы тІа а ерца задани а лоархІаш) кхоачашъяр				
Дулх	112	102	111	107
Шура	103	100,6	104	106
Фуаш	128	112	111	102
ДІадахача шера цу ханаца нийсдича боахамий дерригача тайпашка кийчъ хьайбай продукташ				
Дулх	104	94	107	105
Шура	106	99,4	[illegible]	110
Фуаш	[illegible]	[illegible]	[illegible]	104

КАПИТАЛЬНИ ГІИШЛОШ ХЬАЛЪЯР

Вежарашха йолча республикай гІишлошъеча подрядни организацей коллективаша 1981 шера хьалхарча квартале чакхъяьхай «Планировани елга тоадарайн производства эффективность балха дикаля айяра боахама механизмо ю воздействи чІоагІъярах» КПСС ЦК, СССР Министрий Совето 1979 шера 12 июле баьча соцамга хьежжа балха кердача условешца доьлара йола мероприятеш. Цар керттера ниеш тІадерзадаьдар керттера фондаш, производственни культурни объекташ болх бе йолаялийтара, товарни гІишлоний продукце план кхоачашъяре.

Нохч - ГІалгІай АССР гІишлошъеча подрядни организацеш товарни гІишлоний продукце хьалхарча квартала план 145 процент кхоачашъяьй.

ТІехкхоачашъяьй шоай низаша балхаш дара план а. Хьаьтъаь а яха дІасиний цхьайола объекташ.

Нохч - ГІалгІайчен, Дагестански, Черсий - Балкхарой АССР гІишлошъеча подрядни организацей коллективаша 1980 шера хьалхарча кварталеца нийсйича айеннай къахьегама овсарле. Вакъда, долаш да кхоачамбоацараш а.

1981 шера хьалхарча квартале доккхача дакъе кхоачашъяьяц яха чубаха цІеноаш хьалдаьдахара план, ерригача автономни республикашка кІезигагІа дІаденнад нах чубаха цІеноаш.

ГІишлошъеча дукхача подрядни организацеца Іалашдаьдац хьалхарча квартала план кхоачашъелга. ГІишлошъеча хьалха а санна моттигаш я машинаш, болхлой сецаь латташ, пусковой объекташка яхаш средствашка хьагулъелга мела чаьхдоах. ГІишлошъераша кхоачашъе эзаш я йиакъало планаш, доккхий социалистически декхараш.

Нохч - ГІалгІайчен гІишлошъеча организацеца болх бе йолайлийта эзаш я цхьайола йоккха а лоархІаме а объекташ — Къулбаседа - Кавказски оалхазарий фабрика, Тихорецк — Грозный яха мехкдаьттапровод, дукха цІеноаш, школаш, берий учреждениеш, и. кх. дІ.

Планаши тІанйца декхараш кхоачашдерга — цар къахьегама доккхий правительственни совгІаташ делна мах баь болча гІишлошъерий сийлен декхар.

Къахьегаме доккхий хьонхамаш гойташ белгалдоаккхарга гІишлошъераша коммунистически субботник.

1981 ШЕРА I КВАРТАЛА КАПИТАЛЬНИ ГІИШЛОШЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (процентаща)

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къулбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Нах чубаха дерригa цІеноаш хьалдаьдахара план кхоачашъяр	60	57,3	31	62
ДІадахача шера цу ханаца нийсдича	60	35,1	63	46
Шоай низаца подрядни балхай план кхоачашъяр	104	92,9	90	94
ДІадахача шера цу ханаца нийсдича къахьегама овсарле айлар	106	99,4	106,8	106
1981 шера I квартала план кхоачаш ца яь гІишлошъеча организацеш	15	50	25,4	30

ТОВАРООБОРОТ

Торговле — автономни республикай наха гІулакх деча цу лоархІамеча отрасла — болхлоша кхоачашъяьй печчахьалкхен кооперативни торговле розничи товарооборота хьалхарча квартала план. Нохч - ГІалгІайчен городашкей юрташкей бахача нахага дехкад квартала планагІа лийрхІачул 3,1 млн. сомашка маьха дуккагІа промышленни кхачаи товараш.

ДІадахача шера цу ханаца нийсдича розничи товарооборот 5 процент дуккагІа хилий. Белгалде доагІа, товарооборот баха нах бебарал сихагІа дегІанялга. Цо тешал ду вахача хІара сага-сих яйду промышленни кхачани товараш дуккагІа хилара. Торговле дегІаяра шоллагІйола лоархІаме белгало я юрташкара товарооборот сихагІа дегІаяхар.

1981 шера хьалхарча квартале потребкоопераце торговли сете юрташка бахача нахага дІадахача шера цу хана дехкачул 7 процент дуккагІа товараш дехкад.

Технически Іалашъярга, гІулакх дара культурага, товараш хиларга диллача юртара торговли тІа-тІа гаргайоагІа городерчоа. Вакъда, торговле болхлой дукха кхоачамбоацараш а йоакхо е езаш гІулакхаш а да. ХІанз а базашкей складашкей тоъал доаца товараш баха нах Іалаш ца беш моттигаш я, товарооборота кІезига юкъеккхуьъ моттигера ресурсаш.

Йолаш я нІйдархой хьаштий а йоагІа уйла ца ю моттигаш я. Торговле болхлой чІоагІа лоІам болаш ба укх шера планаши социалистически декхараши кхоачашде.

1981 ШЕРА I КВАРТАЛА ТОВАРООБОРОТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (процентаща)

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къулбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Печчахьалкхен кооперативни торговле розничи товарооборота план кхоачашъяр. — ерригa 102	109	102,2	105	102,7
духьа:				
розничи товарооборот	102,0	102,7	[illegible]	102,6
общественни кхачаи товарооборот	97	99,1	101	106,6

БЫТОВОЙ ГІУЛАКХАШ ДАР

Вахача наха бытовой гІулакхаш деча болхлоша дика дІадоладаьд 1981 шу.

Цар кхоачаш а тІехкхоачаш а яьй хьалхарча квартала программа керттера заданеш. Вакъда, быта служба коллективаша де дезаш дукха гІулакхаш да. КІезига дегІайоагІа юрташкарча быта служба сеть, гІулакхаш дара боарамга диллача городской службаш тІехьаюс яь. Вахача наьха заказаш шин ханнахьа а дика а кхоачаш ца делга хІана а дІадаьккхадаш. Уж кхоачамбоацараш дІадахара тІадерзадаь да быта служба болхлой низаш.

1981 ШЕРА I КВАРТАЛА БЫТОВОЙ ГІУЛАКХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (процентаща)

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къулбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Бытовой гІулакхаш дар	103	102,2	108	101
духьа:				
городашка	102	102,3	103	101
юрташка	100,7	101,8	102	102
ДІадахача шера цу ханаца нийсдича	105	109,6	106	106
[illegible] юрташка	109	110,8	105	104

ПРОДУКЦИ МАЬХАЛА ЯККХАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (процентаща).

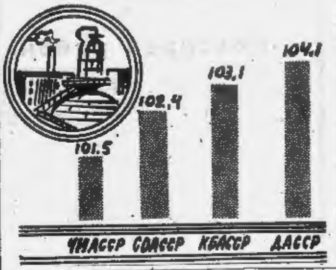

БЫТОВОЙ ГІУЛАКХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (процентаща).

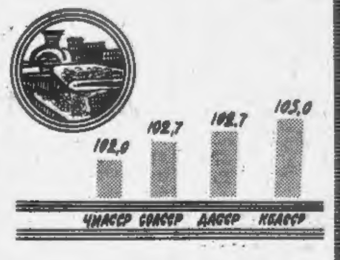

НАХ ЧУБАХА ДЕРРИГА ЦІЕНОШ ХЬАЛДАЬДАХАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (процентаща).

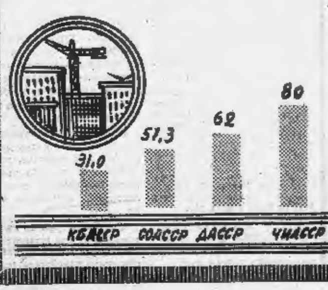

ДІАДАХАЧА ШЕРА ЦУ ХАНАЦА НИЙСДИЧА КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ КОТАМА ФУАШ ГУЛДАР (процентаща).

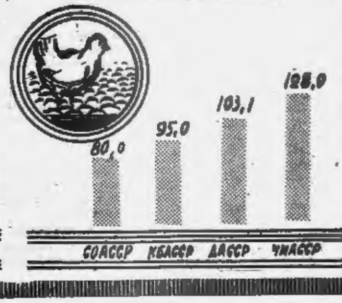

ДІАДАХАЧА ШЕРА ЦУ ХАНАЦА НИЙСДИЧА БОАХАМИЙ ДЕРРИГАЧА ТАЙПАШКА ШУРА КИЙЧЪЯР (процентаща).

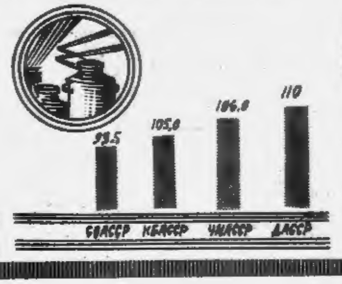

РОЗНИЧИ ТОВАРООБОРОТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (процентаща).

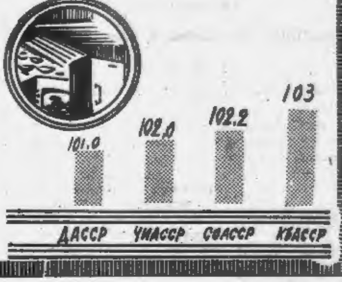

В. И. Ленин ваь 111 шу дузаш

КЪАХЬЕГАМХОЙ ИДЕЙНИ АРСЕНАЛ

Адамаллин историна кlезига боза пар идеяй а леладаьча гlуллакхий а лоаркlам, шорашдlа ме 'ук кlоаргагlа а къаьгагlа а хьабеллалуш бола деятелаш. Духхьала цу тайпара вола сийлахь-воккха уйланча, оьлангарча социализм хуьцамий вдохновители организатори хиннав из ваь 111 шу дизар советски наха а ерригача планета тlарча къахьегамхоша а 22 апреле белгалдовиккхаргдола Владимир Ильич Ленин. Цун хьехамга, цун дукха оагlош йолча творчествага гlолла мара кхетабе йиш яц хlанзарча ханарча замам чулоацами социальни лостами. «Ленина ядаьр — архив яц, арсенал я, — аьнна английски публицистех общественни деятелех А. Монтегю, — тlом бе боза сахьат хьагlахьача, атака йолаялалехьа пулеметин лента тlа патронаш йохкаш санна цун книжкай листаш хьаехка долалу вай».

Ленина юхейита идейни арсенал дувцилга йоаццаш воккха я. Вай деношка хьакхаьча эттара хьалхара болх, — «Ахархой вахарера боахама керда болламаш» — язбаь цун автора 23 шу даьнна хиннача хана. 1923 шера ше лазаро вожававча хана метта уллацехьа диктовать даьд Владимира Ильича цо оттаяьча вай мехка социалистически общество хьалъяра программа цунах къаста йиш йоаца дакъа а хиина дlаэтта шиъ тlеххьара статьяш. Ше кlаьд ца луш болх баьча 30 шера шиъ пероца ядаьд цо бlаьш книжкаши брошюраши, эзараш статьяш, письмош, заметкаш, кхыйола материалаш. Цу шерашка дукха докладаш выступленеши яьй цо къахьегамхошта хьалхашка, конференцешка, съездашка, дунен, халкъашта юкъерча форумашка. КПСС ЦК-ча марксизма-ленинизма института Центральни партийни архиве да 34 эзар совгlа ленински кулга йоалуви документи. Цул совгlа, хlанзалца хьа ца корайоагlаш я Ленина тохнамхошта йолга хоаш йола 900 совгlа произведени.

Ленински тlехьало наха мел хьашт долаш я хьахьокх СССР санна, ишта доазол дехьарча мехкашка а В. И. Ленина произведеней тиражаш лекхлуш латташ хилара. Вайнига цун сочиненей гулламашка, 39 Ленински сборникна тlа, «Биографически хроника» тома тlа, хlаьта ишта эрсий а СССР кхыча халкъий а меттала къаьсткъаьстача изданеях арайийнай В. И. Ленина 21 эзар совгlа произведении документи. Цар юкъара тираж 486 миллион гаргга экземпляр я.

Башха толам балац марксизма-ленинизма моастагlий интенсивно ленински идеяш хlанзарча ханарча общественни дегlаахера маьшкара йоаца цlена эрсий лелени я алех уж идеяш дунен тlа дlапржара новкъарло ен гlортарах а. Л. И. Брежнева кертагlдаьххача тайпара, «дунен тlа хиина а вац, ва а вац В. И. Ленина яьдаь балхаш санна дlадаьржа вола, дагъ. 1981 шу долалуш уж араьннар 63 мехка планета тlарча 134 халкъа меттала. Цу произведенеша хьогте дунен тlа хьалхара моттиг лаьцай кхыча мехкий меттала яхарга дилача. Кхыча мехкий меттала арадийнача дерригача ленински балхий тираж 56 миллион экземпляр я. Белгалдаккха дезаш да, духхьала тlеххьарча кхаь шера цунна 7 миллион экземпляр тlакхийтта хилар. Из да Россе Сийлахь-йоккха Октябрьски революци котъяннаул тlехьагlарча 60 шера доазол дехьарча мехкий меттала арайийнача Ленина произведеней юкъарча тиражий ворхlлагlа дакъа. Факт ше хоза дувцаш а тlерам тlаозаш а я.

Ленина хьехамах тешамеча идейни герах санна пайда яц хlана ерригача планета тlарча социальни а къаман а дакъе мукъадовлара тlехьарча къовсамхоша. lилман коммунизм хьаьлча Н. Марксе Ф. Энгельсей тешаме ученик хиннача В. И. Ленина кердача исторически хьалашка жоп деннад объективно хьахиннача общественни дегlаахара проблемашта. Россе боккъонца латташ дола хьали дунен социально-политически ситуаци яйза а яьна анализ а яь. Цуи вlаштlехьдьаьннад пролетарски болама юкъара ваноомерности зен ниеса хилар дlахьоакхея, социалистически революце боккъонца йола интернациональни теори хьае, дунен халкъашта кердача, коммунистически обществага бода никъ дlахьехаь. В. И. Ленина дерригачу дунен-исторически лоархlам болча кердача выводашцеи положенешцеи дегlа а йоаллаьй lаьхий а яьй марксизм.

Дунен къахьегамхошта хов, империализма замагlа капитализм экономически а политически а дегlаахара кlийлен тlара законаш lилман ларда тlа кхетадаьр а хьадийллар а белгтала Ленин йолга. Из дегlаахара закон цхьан боарамагlа ца хилар бакъдаь дlа а оттадаь, цо кхайкайр социализм юкъханца кlеззигача мехкашка а къаьстта хьанийцача цхьан мехка а котъала йиш йолаш хиларах йола теоретически положени. Цуина карагlдьина хlама да революционни ситуацех, демократически социалистически декхарий соотношенех, демократически революце гегемон, социалистически революце керттера из дlахьалха тетта низ а баьчча а йолча болхлой класса лоархlамах дола дош санна йола эттара лоархlамегlарча теоретически проблемашта разработка яр. Ленина хьагойтаб буржуазно-демократически социалистически революцешкарча пролетариата союзник лоархlача ахархой лоархlамиш цар лоаца моттиги. Цо оттаяьй къамий-колониальни проблема къоастаяра программа.

Марксизм йlаьхий аьча эттара лоархlамегlарча теоретически толамех цаl хиннаб Коммунистически партех болча Ленина хьехамах. Цо вывод яй, пролетариата шиъ исторически мисси кхоачашъе йиш хургъя, нагахьа санна цун къовсама лостам телаш революционни теори ларде лувлаш йола парти хуле аьнна. Ленина лийрхlай партех болхлой класса хьалха латта, кхетам бола отряд, цун классови организаце лаккхагlа йола форма. Из за революционни парте теоретически организационни принципаш оттаьр а. Ленина хьаяй дерригача дунен историе чухь эгара хьалха керда общество хьалъяра даькъера марксистски идеялаш практически чакхъяха йолаенна цу тайпара йола парти. Хlаьта дукха хlама ца эшаш 25 шу чулоацача хана юкъерчал доаццаш цун балха кулгал а даьд. Шиъ теоретически балхаца, шиъ политически болха Ленина кхачийтай дунен халкъашта юкъерча болхлой классага, къахьегамхошка, къаман мукъадахара болагмага тешаме революционни опыт, империализма духьаларча къовсама бакъдола идейни герз. Цунах латт ленинизма цlаккха а боаргбоаца дунен халкъашта юкъера лоархlам.

Хlанзарча эlамагlарча Ленински ленинизман лоархlамах дукха из а даьд дийца а дийцад. Амма са безам бар итташ шереш хьалхагlа аьнна цlа хезача английски писателан Бернард Шоу дешаш кертагlдаха: «Вайна хета йиш яц. Ленин вениав, цудухьа Ленина лоархlам дlадаьнна гlулакх да аьнна. Вай уйла е еза хургдолчуи, тlехьа тlайоагlача хана болча Ленина лоархlама. Хlаьта хьетlайоагlача хана бола цун лоархlам маштаб аьлча, нагахьа санна Ленина карлаьца опыт — социализма опыт — хlама ца хулаш ясе, хlанзарча хахара цивилизаци дlалхача хана хlалак хиина дуьнка цивилизацеш а санна, хlалакхургхилар ба».

Ленина карлаьцача опытах хlама хиннад. Социализмах дунен система, дерригача дунен халкъашта юкъерча гlулакхашта чlоагlа эллаи еш бола дунен лоархlаме низ хиннаб. Ленина оттаьча идейни организационни принципаш тlа хьаль коммунистически партеш я тахан болх беш. Из да ленинизма болх беш. Из да Ленинизма идейни арсенал кхоачалургйоацаш хилара дола тешал.

Дмитрий ГАЙМАКОВ,
исторически lалмай, кандидат, АПН обозреватель.

БОАРРАМАГlА БОЛХ БАР — КОЛЛЕКТИВА ТОЛАМА ЛАРД

Мехка боккхача лоархlаме ча событе сийна къахьегамо ваьте а этта, чlоагlа низ тlаухийт коачъяьча газа Къулбаседа-Кавказа конторе къахьегамхоша цхьайттлагlча пятилетка хьалхарча шера декхараш кхоачашдара, хlара почин, керда дlадоладаь пайдаедар производствана юкъедахьара. Республикерча дукхача предприятеша, организацеша, коллективашо санна лакха социалистически декхараш тlа а йийца къахьегаш я коллектив хlаьа.

Иттлагlча пятилетке болх бе йолаенна къона предприяти я из. Цунна специализаци яьй бытови гlулакхаштех химически, мехкдаьтта чакхдоалача, газови промышленноста предприятеша углеводородни бийцалаш шоай машинаькъа цистернаша транспортировка а еш «Центргаз» яхача производственни объединене шера планага хьежжа коачъяь газ (пропан — бутан) лоатталара. Предприяте хьалъеш латт, хlаьта иштта дьаргйолаш а я «Центргаз» объединене долахьарча дерригача тайпаех йола ремонт ергйола ремонтно-испытательни пункт.

Воккъалдар аьнча, цун балха итогаш хьахьокх коачъяьча газа Къулбаседа Кавказа контора коллективо иттлагlча пятилетке низ ца кхобеш къахьийга хилар. Транспортировка яьча коачъяьча газа боарам 66,9 процент лакхбеннаб, къахьегама овсарле — 8,5 процент. 70 процент тlакхийттай предприяте керттера фондаш.

Шиъ ерригача торонех пайда а ийбеш коачъяьча газа контора коллективо хадал диннa хьалха, 1980 шера октябрь беклалуш, кхоачашйир иттлагlча пятилетка паданеш, планал совгlа дlакхачийтар потребителашка 240 эзар тонн коачъяь газ.

Из вlаштlехьдаьлар партбюрон администрацен, чlоагlа къа а хьийга, потребителашка а предприятена бийдал лоаттаерашца а айхха йола творчески доттагlала гlулакхаш оттадар бахьан долаш.

Тхона бийдал лоаттаераш беррига вай боккхача мехка тайп-тайпарча мкlингашка ба. Хlаьта контора ерригача лаенаьй болх ийсача режимагlа дlебахийтара царца цахаддаш а айхха а бувзамаш хила деза. Пхийтта предприяте лоаттаю тхона бийдал. Царех хlарене шиъ пляааш, халоваш, кхоачамбоацареш да, цудухьа царца зани производственни гlулакхаш леладе деза.

Иттлагlча пятилетка шерашка дикка лакхбеннаб болхлой, инженерно-техническй балхахой lилма-технически боарам, айденнад наьха творчески хьинар. Контора рационализатореше, хlаьта уж 60 сагl ва, вешта аьлча хlара шоллагlа вола балхахо хlана вац аьнна, пропанови цистернаш кийчъяра, царна ремонт яра, бесар хьанхара даьжъерча массех операцеца дувзадеина хиина болхлоша деш дола кlеанга овсарле йола балхаш кlезигдаьд. лакхьяьй машинаькъа цистерне пайда эцара эффективности уж кийчъяра дакали.

Чlоагlа терхам тlабозийт производство хlанзарча хьарча оборудованеца, инструментаца, станокашца lалаштъяра наькъаца къахьегам аттача баккхара, цун овсарлей производства эффективности лаккхъяра. Хlана укх сахьате 20 процентал кlезига совгlа балхаш ду оаза кулгашца. Дукха гlулакхаш де лаьрхlад оаза цхьайтталагlча пятилетке овсарле лоха йола хала къахьегам кlезигбара, механизацей автоматизацей средствашдlахо производствана чуйоалаяра тlадерзадаь.

Оборудоване беча балха овсарле лакхъяра, лелаш йолча составех пайда ийбелга тоадара, перевозкай боарам алсамбаккхара оттаяьй цистернай лелар сийде а уж ласса хеххалга кlеанга а йиш хулийтаргйола маршруташ лелара график.

Духхьала 1980 шера даьча гlулакхашна йиш хилийтар цистерна мухь ийца дlа а яха юхайоагlа ха 12 сахьат лоагlе а планал совгlа 30 эзар тонн коачъяь газ дlаяхьийта а.

Газа транспортировка яра боарам цахаддаш лакхлуш латташ хилара дlадех оборудованехи къахьегама ресурсехи кхетамца пайда ийбар. Конторе хиина коачъяьча газа транспортировка яра йола къаьла техника дlа а яьккха цуя метта керда яр оттаяр бахьан долаш, хувцаеннай балхаш вlаштlехьдахара техникей технологии. Дукхагlа терхам тlаухийт къахьегам вlаштlехьбаккхара даькъера хьалха латта опыт дlайоаржаяра, болх бе йолаенна хьалха латтача опыта школа.

Предприяте администраци, партийни профсоюзни организацеш производственни дешаш къестадий lац. Цар комплексно бу болх. Йоаза а йоза тераа а ю балха ерригагга оагlош. Уж да социалистически яхь дегlайоалаяр, къахьегама хьалаш тоадар, наха чубаха моттигаш хьалъяра проблема къоастаяр, кадрашка дешийтар, кхетам балара болх тоабар, технологически къахьегамен дисциплина чlоагlъяр, дукха кхыдараш санна дола уж къеста ца деш хlанзарча ханарча производства болх бе йиш йоаца дешаш.

Оаза беча цу балхах хьахулаш дераш хlаназе а хоалуш да. Коачъяьча газа контора къахьегамхошта чубаха хьалдеш латт хова. дика планироека йола цlеноп. хьалъяьй керда административни здани. вlендаь дlадаьккхад къахьегама дисциплина телхаелга. КПСС XXVI съезда даха мадоагтlара накъадахара яьрияча социалистически яхье юкъе а яд. шиъ беррига низ тlабахийта къахьийгар предприяте коллективо партийни форум хьежа ха тlа кхоачаш шиъ бетта програме кхоачашъяра. Шийна производственни хьаькъехьара халонаш ийслой а, цхьайтталагlча пятилетке ше тlанийца декхараш кхоачашдаь ца lеш, тlеххкоачашде лаьрхlа я хlанз из коллектив.

В. КАРДАНЛЬСКИЙ.
КПСС Сунженски районна инструктор.

КУЛГАЛХОИ ЦУН БРИГАДЕИ

1977 шера шийла январь дагаух сона. Из дар хlаьтта мехкдаьтта кlеж тохача Тийрка илерча «Минеральная-10» яхача майда тlа.

Буровой культбудка чу дукха наь гулбеннабер. Укхаза бар Старогрозненски УБР бурувдеттараш, «Старогрознефть» НГДУ № 1 йолча цеха мехкдаьтта доахараш, геологически службай вакалаш. Иштеьлина скважина мехкдаьттахошка дlалуш бар бурувдеттараш.

Гулбеннарашта юкъе вар буровой начальник, коммунист Иван Макарович Шулкин. Мехкдаьтта лехаршца чоалхаенча геологически хьалашка хьахьежхар цу моттиге мехкдаьтта долгеи из наьха санна кlоарга доаллилгеи.

...Старогрозненски УБР цlеча утолоке шиъ фотовитрина я: цаl Сийлахь-боккхача Даймехка тlема ветеранийи вож къахьегама ветеранийи сурташ тlадолаш. Цу шинне а фотовитрина тlа хlана «Северная-Старогрозненская № 2» яхача тохказа скважина буровой начальник волча Шулкин Иван Макаровича суртаи да.

Барайтта шу мара даьналадар Шулкин Ивана моастагlчох Даьхе лорае вода хала. Дукха шиъ бьо цо фронташка, цунна карагlдийннача деналерча гlулакхий мах беш да тийина дукка а тlема совгlаташ, царца я «Слава III степени» яха орден, «За отвагу», «За победу над Германией» яха медалаш, ишта кхыраш.

Дуккхача шерашка доккхий толамаш доалац къахьегарах Шулкина еннай «За трудовое отличие» яха медаль. «Коммунистически къахьегама ударник» яха сий дола цlи лелаю цо. Хlаьта геттара дог гlоздоаккхаш да дукха ха йоацаш цунна деннa совгlат. Иван Макарович Шулкина Халкъий Доттагlала орден еннай укх денoшка.

1947-ча шера вера Советски Эскара салте хиина Шулкин Иван Старогрозненски бурувдеттарел болча балха. Духхьашха болхло волаш хилуккхача шерашка lоаль шиъ йlаьхий опыт кхамаьрша дlалоамаю къонабарашта.

«Северная - Минеральная-10» яха скважина эксплуатаце дlаеначул тlехьагlа № 714 скважина тlа болх бе дlаяхар Шулкина бригада. Хlаьта из скважина а денбуе 200 тонн мехкдаьтта луш а йолаш дlаелар цар мехкдаьттахошка. Дlадахача шера юхье «Северная — Старогрозненская № 2» яхача скважине болх бе йолаеннай из бригада. Управлене гlолла бетта 213 метр бурув тоха план йолча Шулкина бригадо 510 метр бурув тохлар, тlаккха — бурувдеттачун гlоача. Кхы а тайп-тайпара балхаш дар. Шиъ цу доаллаше а цунна боньо елар скважинана бурув тоха. Старогрозненцаш даккхерча меловой тlоалашта бурувдетта болабеннача хана хьалхалаттачарна юкъе яр Иван Макаровича цlи. Из духхьала Нохч-Гlалгlайчене бурув теха lийнавеш, цо Индена а гlо даьд шиъ доазол тlара мехкдаьтта лаха. Шулкина Кулгалхочоа уллув, толамаш даха гlо деш, къахьегаш ба сменни мастер Шалков Григорий. Ясаев lимран, лаборант-коллектор Жданова Лидия.

Шулкина кулгалдеча коллективо дlадахача шера 4 июле кхоачашйир пхе шера бурув тохара план. Ишта хамал хьалха кхоачашдир КПСС XXVI съезда сийленца накъадахар духьа тlайийца социалистически декхараш а.

А. ТИЩЕНКО.

Керда наькъаш лех

Предприяте дерригача довкъошка доал ца дерца, долаш дар зехьа доадарда къовсам лъаттабар, производстве торонаш дехари царех мамойга овхагlа пайда ийбари карарча пятилетке заводa къахьегамхой лоархlамегlа дола декхар да.

lалама ресурсех кхом-беш хьурмат дейи пайда ийбар мел лоархlаме да къаьстта белгалдаьккхад вай парте XXVI съезде КПСС Генеральни секретара вож. Л. И. Брежнева яьча доклада тlа.

Завод цахаддаш шерлуш я, керда-кердагlа йолча хlанзарча процессашца кийчъю, гlатlа дукхагlа чакхйоах бийдал, арахец маькера, мехкдаьтта продукташ, парафинаш, даьтташ.

Болх беш йола установкаш эргаькха тоадрца цхьана керда производственни низалаш а болх бе йолайолийт заводе.

lилман-технически процесс дегlайоалаеча завода коллективо даим ларде хувц ГрозНИИ-а Грознипронефтехимех кийчдаь lилмани проектими кердадараш. Заводь балха юкъейоалаеш йола боккха лоархlамболаш йола цхьа цаl мероприяти чакхъяьнаяц lилман болхлошцен проектировщикашцех дага ца доалаш цар тlо ца йеии. Духхьал иттлагlча пятилетке царца цхьана 15 lилматохкама болх чакхбаьнкхаб. Царех лоархlамегlа дараш хьалхарча даькъе даьттаци парафинаши дахара процессашта, керда низалаш нараерзаяра, оборудоване керда тайпаш балха юкъедоаладара тlадерзадаь да. Из болх чакхбаьннабац, 1981 шера заводе белгалдаь а цхьана къестаде тlайийца а да ставропольско-дагестански мехкдаьттех дикагlа пайда ийбара, даьтташ селективни цlенъяра процессаш эргаькха тоаяра тlадерзадаь кхыдола а дешаш.

Къаьстта белгалбаха боагlа завода рационализатораши изобретателаши. lилма-технически процессаш производства эффективность лакхъярен дешаш къестадеча лоархlаме дакъа доац цар. Цар творчески хьинар, говзал тlаерзаяьй производства керттера проблемаш къоастаяра: къахьегама овсарле лакхъяра, арахецаш йола продукци дикагlа хилийтара, кхом беш бийдал чакхъяхара, халача балхашта механизаци автоматизаци яра, технологически процессий схемаш эргайовхаш тоаяра, керда хьалъеш йола объекташ болх бе йолайолийтилга сиxдара.

lилман-технически процесс сихъяра тlехьа лоаттабеча къовсаме хьалха латтача, хlама кхоллара уйлаш йолча наха дизза дакъа лацарах къоастаде торо хиннача дешаех докха доаца дакъа мара дац лакхехьа дувнаш дар.

Карбамиди депарафинизаце установка тlа коача парафинаш арахецилга карадерзадара докха декхар латтар завода коллектива хьалхашка иттлагlа пятилетка йолалуш. Из установка карaерзаяра дош дувца оттадир НТО юкхьенцарча организаце заводской совета заседанешка.

Заводе конкурс кхайкайир установка овсарле, парафинеш депарафинировани дизельни доагорен дикал лакхъяра, белача маькера растворителаша реагенташи йоаелга кlезигдара, установка балха технико-экономически хьокхамаш дикагlа хилийтара тlаерзаяь.

Конкурса итогех дикагlйола предложенеш еннараш ахчан совгlаташца белгалбаьхер. Царех ба технологически процесс тоаяра еннача предложеней авторий нов. Л. Т. Болотов, Л. В. Павлов, Ю. Н. Ливерт. Цар предложенеша торо еннай кхыча мехкашкара хьакхуьйаш доала беза мах бола растворитель эхьа доаделга дlадаккхеи шера 200 эзар сом кходеш.

Технологически творчество дегlаахара эффективнегlа йолча формех цаl я установкай цехийи коллективашта юкъе лелаеш йола рационализаторий болх дикагlа вlаштlехьбаккхара тlаерзаяь йола социалистически яхь.

Ледрагlа, шера шоза заводской совете социалистически яхьа итогаш ю. Яхьа итогаш дlаязъю рационализацех лаьца долча стенда тlа, котбаьннарашта ахчан совгlаташ лу.

Иттлагlча пятилетка шерашка заводе чакхъяьхай технологически процессаш тоаяре тlаерзаь йола конкурсаш.

Карарча хана заводе наьха схема хоалуш да парафинашни даьтташи арахецача эгара дикагlа йола бийдал, ставропольско-дагестански мехкдаьтта ца тоъалга. Цудухьа коллектива декхар да мамогга дукхагlа парафин хьа а къоастаеш мехкдаьтта чакхдаккхара экономически пайдаегlа йола схема белгаляр. Цу дешах лаьца ГрозНИИ-ца цхьана бaь болх ба, гаргарча хана из чакхбаккхаро тха гlулакхаш дикка тоа а дерда.

В. ПАНЧЕНКО,
А. Шериповн цlерагlча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода директор.

ДОЗАНАЛ ДЕХЬА

Лаосе толлам кхоачалъеш латт уналцlено лорарa проблема. Дукха ха йоацаш а тlехьа мехка хиина беррига квалифицировани лорашна массех итт мара вацар, хlаьта хlана цхьаккха а провинцеш яц мел яца лорашна а болаш йоккха дарбан учреждени йоацаш. Дукха дуьхагlйола ваха бахача юрташка массанахьа а хlана яц аьнна хьаьлий эттара хьалхара медицински гlо деш йола пункташ. Хан-ханахьа медицински бригадай рейдаш ю гаьнна а тlаккхача хала йолча а моттигашка.

Чlоагlа терхам тlабозийт медицински болхлой къаман кадраш кийчъяра. Свентарийн медсестрайн училища, курсаш хьайийлай. Кадраш кийчъю йоккха центр хиннa дlаэттай Советски Союза ноькъосталца хьалъяь лаоссководетски доттагlала госпиталь, болх беш я медицински институт.

СУРТА ТlА: Вьентьянски медицински института шоллагlча курса студенташ биохими практически занятешка.

Е. СОБОЛЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ФРАНЦИ: НАТО казармашта чура араьнна 15 шу

Деррижача дунеина а Европана а хала ханаш яр уж. Венита, пхийтта шу хьалха хиина событеш дага-м укхийт тахан хулаш яраша. Цу хана США чакхбоахар гlожа никъ — тlема юкхе тlатеlарех дунен халкъашта юкъера кхохнам ирбарен политика. Цо бахьар Малхбузен Европа мехкий хьаштаташта сое хийрача бахьанех экха мегеча ядерни конфликта бекха кхерам.

ДЕ ГОЛЛА КОНЦЕПЦИ

Дунен халкъашта юкъера кхохнам ирбеннача хьалашка, Франце къамая хьашташ лоархlа а ца лоархlаш жоххи ядерни конфликтана юкъеоэара кхерам экха тарйуча хана, президента Шарль де Голла вывод яр: категорировании тlема организаце кlийлен тlа латта США-ра союз кхерамe хулаш латт, аьнна. Францена бала из кхерам байра цун сийрдача бlаргашта Малхбоалехьа а ца гуш, Малхбузехьа, оксанал дехьа. Де Голла заявленеш категорични яр: малхбузехьарча дунеина Малхбоален оагlорахьа кхерам тlа латтац. Ишта эттар США-ца тlема союз хила эза яхача деша хьакъехинарх.

Ишта долаш а дар, цу хана, вешта, хlана а санна, юкъ-юкъе лелхаш яр планета тlа локальни конфликташ. Уж яр Корее, Кубе, Вьетнаме хиннараш. Вlашагlкхийтта Штаташ сов гlожа юкъегlертар цу мехкий чурча гlулакхашта. Де Голла лерхlар, эскалаци бахьан долаш дунеина йоала цlи локальни конфликташкара дlайолаялатарлуш я аьнна. Ишта гlулакх кийседча НАТО тома чу шиъ стратеги а йоацаш Америка стратегех лелаш йола Малхбузен Европа, цун безам беце а автоматически тlема юкъе чуозаргьяр.

Франце президента лерхlар ишта НАТО тlема организацена юкъе хилари шиъ мукъахьара политика чакхъяхари цхьан тардала йиш йоацаш. Цо йоахар из организаци «хано дlадехарашка хьежжа яц».

Уж выводаш яьчул тlахьагlа 1966 шера март бетта решени тlаийцар: союзни бlу цига хилари, хlаьта ишта цар мехка фетарча арених пайда ийбеш хилари бахьан долаш телхаеш хиина «йиза суверенитет» французски территоре тlа юхаоттае; вlашагlкхийттача штабашта юкъера хьаяла, дlахо французски бlу НАТО мукъагlа ца хилийта.

Хетаргахьа, тахан дагайоха йоагlаш я цу хана санкционни хиина де Голла из решени. Хоаш мадий, Вашингтонои, Бонная, Францена малагlа ди тlаоттаргда йоахар, цун гlулакхаш мел нийрчадаргда, яхаш кхайкадоре! Цу хана Франце МИД генеральни секретарь хиннача Э. Альфана дагаух, США дийттача цlоглага, эгадальча бийнашна, лоттгъамашка де Голля вlалла ладугlаш а ца хилар. Хlаьта кхы дукхагlа терхал дацар цо даим «советски кхерамь» кхайна беш хиннача йоаша дувцаш хиннераш...

ФУ ТlАЭТТАД ЕВРОПЕРЧА СОЮЗНИКАШТА

Ваь [illegible] хилар? Вlалла хlама lатгъа дий Франце мукъаленна, е цхьанна тайпара зе хиина дий цун къаман кхерамаленна? А. цу тайпара хlама хиннадац. Хьдда ала йиш йолаш да, Къулбаседаатлантически союза юкъе йоллашехьа, французски политика Парижие хьаеш йола хьая оттаде Франце вlаштlехьдаьнна хилар.

Мишта латт гlулакхаш НАТО членаш долча кхыча мехкашка?

Итале, хоаш долча бесса, политически вахаре йоккха моттиг дlалоац аьрдехьарча низаша. Цу гlулакха раьза яц, Вашингтонои заявленеш еча тайпара, уж правительствана юкъе дохийтаргдоацаш йола Вlашагlкхийтта Штаташ. Суверенни паччахьалкхений чурча гlулакхашта юкъегlертилга мара фуд из? Итале территоре тlара США тlема базаш бlун, цу мехка форда йистош тlа хьатlа а отташ йолча моттигашкара 6-гlа флот — уж я Малхбузен Европа цу е вокх мехка шоаш раьза боацача тайпара гlулакх отте цу мехкий гlулакхашта юкъегlортара американцаша пайда эца лерхlа инструмент.

НАТО членаш долча мехкий чурча гlулакхашта юкъегlерт США тlема бюджеташ лакхъяр дlадехара наькъаца а. Фактически американцаш де гlертар да къаман доход скъера тlахьожам оттабелга, хlаьта ФРГ, Белге, Греце, кхыча мехкашна цу гlулакха духхьала а ба.

Из я шоана де Голла хьалхе а сакхуваш хиннача Малхбузен Европа шийна вlалла а эпаш йоцача конфликташта автоматически юкъеузаарах болча кхерама йола иллюстраци. Хьдда дола масал: Персидски залива мехкашца традиционни экономически бувзамаш да Малхбузен Европа пачча-хьалкхений. Цхьабакъда, кхыча тайпара я цу региона хьаькъехьара США планаш, хlана аьлча НАТО вовкъосталца герза кизаца даим доал де гlерт уж шоай вахара хьаштий зона я аьнна кхайкаьчунна.

Цу тайпара, чакхдаьннарча 15 шеро хьахьокхад Малхбузенна «советски кхерамь» болаш ца хилар, НАТО член хилари цхьана а мехка из шиъ лоlаме хургхилара гаранти луш ца хилар, конфликта юкъеозара автоматизм къамий хьаштаташта духьала хилар.

В. КАТИН.
(АПН).

РАЦИОНАЛИЗАТОРИЙ ДАКЪА

Чехословаке Къулбаседски областерча новаторашa еннача пхе шlаь совгlча изобретенеи 50 эзар рационализаторски предложенеи торо хилийтай пхе шера дикка бийдал, материалаш, энерги кхоалга. Уж производства юкъейоалаярах хьахиниа экономически эффект 900 миллион крон я. Крае дикагlболча рационализатораштеи изобретателаштеи юкъе ба Чехословакеи lилман - технически общества членаш, уж области 20 эзар совгlа ва.

Пятилетке дикагlа толамаш даьхад Страконицерча мотоциклий Чешски завода, Пелгржимоверча «Агрострой» завода. Сезимово - Устерча «Ковосвита», завода Собеславерча «Элитекс» яхача фабрика новатораша. Хlара изобретена торо хилийтай юкъера лаьртlача цу предприятешна 240 эзар крон кхое, хlаьта рационализаторски предложенеи хьахиниа экономически эффект 18 эзар крон гаргга я.

(АПН).

Памплон яхача испански городе бахача итташ эзараш болча наха тайп-тайпарча экстремисташа вlашагlъехкача террористически акцешта духьалара манифестаци вlашагlъеллай (сурта тlа). Испане коммунистически парте, Испански социалистически болхлой парте, демократически центра Союза, профобъединеней тlахьехамагlа «Дlаяккха терроризм!», «Террористаш — демократе моастагlий», «Даькъала хийла конституци!» яха лозунгаш бе а доахкаш города улицашка гlолла лийннаб манифестанташ. Цар нах тlахьийхаб мехка социально-политически вахара демократизаци яра процессана кхерам тlаоттабе гlерташ йола террористически организацеш хьадда юхатоха, аьнна.

АП—ТАСС телесурт.

«Сийлахь-йоккхача почина» эстафета

«Сийлахь-йоккхача почина» эстафета чIоагIа хьалаьцца дIахьош я Москва — Сортировочни локомотивни депо коллективо. Укхаза дIадоладеннад вай мехка массе моттигашка традиционни хинна дIаэтта коммунистически субботникаш.

В. И. Ленин ваьча дийнахьа дейз 111 шу дизара хетадьча «цIеча цкэттадийнахьа» депо машинисташа дIаюха хьоргда 550 эзар тонн халкъбоахама мовхьаш, 70 пассажирски поезд дIа-юха игаргья. Къахьегама цIей долча хана, ленински субботникашка масса хана деча тайпара, деррига балхаш кхояь электроэнерги дIайохийташ дерга. Эзар совгIа вола болхло шоай балха моттигашка болх беш хургба. Ремонтникий коллективо товбергба 4 электровоз, 3 тепловоз, 2 грузовой кран.

Москва — Сортировочни депо хьехинай тIехьеза поездаш дIахуьйлара инициатива. 1980 шера цу транспортни предприяте машинисташа В. Соколовен Д. Басдановен дIайигай эггара хьалхара итт эзар тонн мухь тIабола поезд. Барт-цхьоагIо цаI йолаш тахан столице депора хIара дениа дIаухийт цу тайпара поездаш вай дахьен тайп-тайпарча районашка. Хьалхалаттарий опыт шерра хьаллаьцдий кхыча машинисташа.

СУРТАШ ТIА: 1. Политически дешара кабинета заведующи пропагандист Стрекунова Татьяна электровозоремонтни цеха болхлошца беседа еш я.

2. Москва — Сортировочни депо «паспорт»; аргIанира электровоз ремонт е чуозаш ба.

Ю. ЛИЗУНОВА сурташ.
ТаСС фотохроника.

ДИКА ДЕШ, КЪАХЬЕГ, САЛОI

Грознерча химико - технологически техникума шоллагIча курсерча хургболча технологаша, [redacted] вIашагIъеллай , лекторски группа. Цун вулгалхо я политэкономе хьехархо Лидия Михайловна Сахарова. Техникуме хулаш йола цхьа общественни мероприяти дIайхийтац цар хьинаре дакъа ца лоацаш. Лекторий йоакъосталца дIайнхьар КПСС XXVI съезда хетаяь «Отличникашца нийсле!» яха собрани, «ЦIенача дег тIара!» яха сайре. Цу тематически сайренга кийчлуш дешархой вIашагIбеттабелар Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа дакъа лоацаш хиншаза шоай хьехархошца, Iоайир царех йола материал. Укхаза дийцар къонача турпалхочох, пионерех Мордвинов Володях, Советски Союза Турпалхочох Нурадилов Ханпашах лаьца. Пийшар царех лаьца йола стихаш, поэмаш тIара доакъош, даьхар илли, чакхъяьхар кхыйола сакъердаме мероприятеш.

ТIатеIIа кийчлуш ба уж хIанз техникуме «ДегIаснача социализма саг» яхачен «Гориккай цIерагIа ду аз къамьл» яхачен сайренашка.

Общественни болх иштта дика лелабеш хиларца цу группа йоакхо ю техникума дирекце, комсомольски, профсоюзни организацеша: [redacted] ухийт уж тайптайпарча моттигашка салаIа, сакъерда. Лекционни группа доакъашхой Семенова Лена, Лушпа Светлана, Козерев Александр, Безручкина Ира, кхыбараш хиннаб Гуржашкахьарча Хевсаи, КБАССР-ча Баксански чIожашка, Казбеге, Волгограде, Волжске, МагIалбике, Орджоникидзе, кхычахьа экскурсеш еш.

КЕРДАЧА МАРШРУТЕХ

Вай республика къахьетамхошта IалаьиатечIоагIа езенгай дукха ха йоаццаш Нохч-ГIалгIайчен путешествейи экскурсейи бюрос Военно-Грузински никъа тIа гIолла хьайийлла Казбеге вахара кхаь денна маршрут. Дукха яах ух цига салаIа. Укх деношка цига бахар «Терек» яхача мебельно-дахчаи хIамаш еча производственни объединене болхлой. Уж хилар Аршински водопадаш йолча, Назраний агагIе, зийхка хьунагIа; Сиони яхача юрта юIача IX-ча бIаьшерене яьча ха дара оттаьча вIовга, цигарча кинозага хьожаш. Царна юкъе бар дикача къахьегамца белгалбаьнна болхлой: станочникий бригада бригадир Балаев Iадлан, экономист Данилова Людмила, мастер Абуев Салман, ремонтно - механически цеха болхлой Акпан Геннадий, Бабин Богдан, кхыбараш.

Объединенера дельталанеристаш столяр Прохоров Сергей, технолог Белоцкая Наталья, Саломатов Александр массехказа цига лоамашка гIолла гIетта дийлар шоаш хьаенача дельтланаца. Лоаца аьлча, сакъердаме салеIар цига къахьегамхоша.

Иштта, шоай профессиональни цIей долча хана цу маршрутах баха кхаь дийнахьа салоIаш хилар «Горскнефть» НГДУ геологий коллектив.

ТIехдина къахьегаш чакхъьыкхар цар итталагIа пятилетка. Цун план къахьегамхоша кхоачашйир 18 июне 1980 шера.

«ХIара балха дийнахьа — хьадер дукхагIа хилийта!» лхача девизах хьинаре къахьегаш хьабоагIа уж хIанз а. Дика толамаш доах лаьттан кIалхен капитальни ремонт яра цеха болхлоша. Коммунистически къахьегама цех лоархI цох. Укхаза къаьстта белгала я социалистически яхье массаш а хьалхе лелаю сиважникашта капитальни ремонт яра № 1, 2 йола Светличный Александр Михайловичен Дакаев Сайде Алиевичен кулгалдеш йола бригадаш.

Коммунистически къахьегама совгIата шоашта енача путевках салоIаш хилар уж. Царел совгIа цу маршрутах дика къахьегарегIа сийнача экскурсионни путевках Казбеге баха хилар «Союзавтоматстром» яхача Грозненски опытно - экспериментальни завода комсомольско-кагирхой бригада доакъашхой а. Царна юкъе бар комсомольски организаце секретарь Мамаев Майрбек, лаборантка Лоскутова Татьяна, фрезеровщик Ахматханов Идрис, комплектовщица Клинкова Ольга, кхыбараш.

Т. АЛМАЗОВА.

— Саги Iалами —

IАЛАМ ЛОРАДЕШ ДОЛА ЗАКОНАШ

СССР Конституце 18 статья тIа ладаьд: «ХIинзарча а тIехьа тIадоагIача а новкъалий хьашташ Iалашдарна СССР де мел дееа гIулакхаш ду лаьттан цуи тевашн, хин ресурсаш, тIайоалаш мел йола хIамен деррига хьайбаши лорадара а царех Iилман ларда тIа, хьаьнъалегIа пайда эцара а, фои хийн цIена лоаттадара, Iалама руакъай воспроизводство Iалашъяран сага гонахьара го тоабаран». Из конституционни положени Iалашъаь я хьалхарча аргIанна советски бокъоно Iаламах дерригача халкъа доллахье лерхIаш хиларо. Цо йиш хулийт Iалам лорадар пачхахьалкхен масштабе вIаштIехьдаккха юридически гарантеш финансови, боахама, нхыча меращца чIоагIье.

ТIехххьарадарашца доагIеш да законо доаде бокъо ца лу оахкаркйи оалхазарашн доадарагIа, хьу тедарагIа, лелхачен лохьайк доаллачен веществаех пайда а эцаш чкъаьрий дахарагIа, нхыдола хIамаш дарагIа гIода хьисапе а чуьалла суд яь а уголовни бехктокхаме оаар. Амма кхыметтел правилаш телхаьраша леладаь гIулакхаш уголовни бехктокхаме оза везаш деце а, царга токхийт Iалама даь зе. Бокъо йоацаш морж лаьцачунгара, масала, 900 сом доаних, форда нотиках — 600, лосц сайн — 500, бокъо йоацаш хоелаьча хIара дахьах — итгнегара бIаь сомага кхоачаш.

Советски пачхахьалкхено планови порядкагIа хьожаю Iалам лорадара йоккхий средстваш. ИттлагIча пятилетке цу гIулакхага дIадахийтар 11 миллиард сом. Нагахьа санна хини михен эррозеца къовсам лоаттабара хьу юхаметтаттаирга, нхыдарешка дIадахар а дIетIатсдача, 50 миллиард сомага кхоач из.

Хоьш да, вай мехка Iалам лорадарах дола законаш мишта кхоачашдо хьожаш тIахьожам лоаттабе бокъо управлене центральни органий хинна ца Iеш, Iаьдала моттигерча органий а хилар — халкъа депутатий Советий. Къовстадаь вьича, моллагIча Совета бокъо я шин территоре тIа ядача еррнгача предприятей, цу даькъе юкъарчал доаццаш ерригсоюзни министерствайи веломствайи керарчар а балхага хьажа.

Моттигерча Советий исполкомашна болх бгш я Iалам лорадара йола 4100 совгIа массазара комисси.

Iалам лорадара вайцига чаккбоаккхаш бола беррига болх бокъоний нормай шерача система тIа латт. Цар кIийле оллай В. И. Ленина инициативагIа тIиийдьча декреташа. Тхьоара экономика дегIаахара хьалхарча советски пачхахьалкхен плана тIа (1920 ш.) белтадаь дар, масала, «хиш бIех ца долийташ лораде деваш хилар». Кхыметтел Сийлахь-боккхо Даймехка тIом лаьттача бирсача шерашка а, кхачен гIулакхаш хала доллашехьа, бокъо луш дацар кIезига мара ца диса оахкарий доадс.

— Iаламах пайда ийбара даькъера законодательство эггара чIоагIагIа дегIаснай тIеххьарча ткъаьх шера. Цу шерашка ерригача союзни республикаша тIайIдар гонахьара го лорабара, Iалама ресурсай учет леларо, царех планагIа пайда ийбене даькъера эггара кертгегIара дIаделарш чу а лоацаш дола шо-шоай законаш. Цхьабакъде, кхетадеш да, Iалам лорадара деша еррига аспекташ чулоцц магаиаар царна. Цудуьа хьадлача Iалама руахьаех пайда ийбарах а лорадарах а йола положенеш чулоац кIезига тIехьегIа тIайийцача тайп-тайпарча законодательни акташа. Иштта, масала, Iалам лорадарах долча дешаех дуьц 1968—77 шерашка лела дьыпача лаьттах, хих, хьунах долча законодательства КIийленаш тIа. Сага Iаламца доагIа гIулакхаш мишта хила деза дуьц унахцIено лорарах долча законодательства КIийленаш тIа (1969 ш.). Цу акто, масала, дийхкад юхеюса зене хIамаш зене хургйоацаш эффективно цIеньелга Iалашдеш йоаца керда е реконструкци яь предприятеш эксплуатаце дIателга. Цу тIа я оттаяь сага гонахьарча гонагIа чухь хила йиш йолча гонахье бIехьеча веществашта доапув тохаш йола нормаш. Цхьайола бокъоний акташ Байкал яха Iам, Каспийски форд, Волгеи Урали яхо долха хиш санна йола уникальни лорхIам бола къаьсткъаьста Iалама комплексаш лорадра хетаьь я.

СССР хьинаре дакъа лоац Iалам лорадеча дунен халкъаьшта юкъерча масштабе а. Иштта, Советски Союз инициативагIа СЭВ членаш долча мехкаша тIайIпай гонахьара го лорабара хьакъехьара шерра програзма. ХIаьта цувах беркат а доал. Тахан дунен продукцех 33 процент луча СЭВ мехкаша алкха 15 процент мара бIехбеи гонахьара го, хIаьта дунен продукце 53 процент луш дола дегIадаьха капиталистически мехкаш бехке да из 63 процент бIехбара.

Гонахьара го лорабара хьакъехьарча дукхача дунен халкъашта юкъерча соглашеней инициатор ба вай мохк. 1977 шера Женеве кулгаш яздир цо оттаьча Iалама гонахьара воздействи сргйолла тIема а моллагIча кхыча зенеча а средстваех пайда эцнга дехкача Конвенцена. Форда ресурсаш, хьайIбаш, оалхазараш лорадарах йола массехк конвенци яь Советски Союзо, СШАца, Каладаца. Японеца. Къулбаседен Европа цхьайолча пачхахьалкхенашца.

Лев СИМКИН,
юридически Iилмай кандидат.
(АПН).

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

18 апрель

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.00. Коммунистически субботника хетадаь радиогазета. 19.00. Болх беш я кагирхой дискотека.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 13.00. Болх беш я «Хургвола бIухо» яха халкъа университет.

Химикий культура Дворец. 15.00. «Ильича тIехье я тхо» яха бераш та лаьрхIа утренник. 16.00. Болх беш я «Iилма. Лаьтта. Дуне» яха атеистически объединени. «Дин бераши» яха лекци. 18.00. Болх беш я «Хозачун дунен тIа дига бераш» яха даьшта-ноаношта лаьрхIа йола педагогически всеобуч. «ХIанз а дийна мел волчун дийнагIа ва Ленин» яха кинофестиваль.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 11.00. Завода цехашка хургда концерташ. 17.00. Болх беш я «Лики» яха клуб. «Кинора, искусствера, литературера В. И. Ленина сурт-сибат» яхача темах йола заседани.

19 апрель

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 13.00. Хьалхарчарна «Ленина доттагIленца чIоагIа да тхо» яха кинофестиваль. 19.00. Болх беш я кагирхой дискотека.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 12.00. «Том Кенти» яха дешархой самодеятельни театра спектакль. 15.00. Болх беш я «Ленинец» яха берий киноклуб.

ФЕ ХИЛА

МоллагIа кхе а цIанзара транспортни средства лелаеш вола водитель говзал лакха йолаш, сабар долаш, хIамаи сихха терко е хоьш хила веза. КIеззига а ше накъя эдеш хилар цо дилалийтача, е улув вагIача пассажирашца къамаьл деш хилча цунах доника зулам далар вкерам ба.

ТIехьарча хана легковой автомобилаш магнитофонаш, радиоприемникаш оттаяь я. Нагахьа санна боарамагIа уж болх беш хилча башха новкъа ца хила тарлу, цхьабакъда геттара чIоагIа цар локхача апаратше лерг я дилла накъа водаш хилча водителя уйла шин керттерча гIулакхаа тIера яла тарлу.

Каст-каста нийслуш хIама да машина йоал де ца могаш водитела из бIоагIана, гаьна, е кхыча хIамана тIатехай, тIакIалтIакхессай яхаш. Цуи бахьан да керттерча даькъе машина сиха лелаяр, е улув вагIача саго деча къамаьла уйла дIатIаяхийте шай машина водитела лертта доал ца дар.

«Жигули» яхача автомашина водитела Грозне вахаш волча А. М. Федотикова Тбилисски улицагIа трампарка оагIорахьа водаш шийца вагIача новкъостаца тIа-вийдза къамаьл деш хиннад. шин бе довлла но теркая ца а деш накъя эрда оагIорахьа ньккхай машина. тIакха ягIача гаьна тIатехай. Цига чIоагIа лозаваьа водитель а пассажир а.

Ачхой-Мартановски районерча Орехово яхача юрта цхьаннахьа а болх беш воацача А. А. Дахтукаева помераш а йоацаш йола шин «Жигули» электричества бIоагIана тIатехай. Водитель а шн пассажир а човаш хинна больнице бихьаб.

Ростов — Баку яхача новкъа водаш механизаци управлене автобуса водитела В. Усарова духьал йоагIа шн машин тIех ца а йоалийташ автобус аьрдехьа хьоалас венна царна на тIатехай. Шн саг лозаваьа.

ДIадахача кIирагIа (9—16 апреле) республика накъаш. Кр 22 авари хиннай, 2 саг венна, 34 саг лозаваьа.

НГIАССР МВД ГАИ.

Редактор **Т. А. ТЕБОЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИ

18 АПРЕЛЬ
I ПРОГРАММА
ЕРРИГСОЮЗНИ КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК

8.00 — «Ха».
8.40 — ГуIранара гимнастика.
9.05 — «Октябрий хьекъаьла берашта». Ленинградера передача.
9.20 — «ДIа, гарашнтал дешы» яха художественни фильм. ШоллагIа серя.
10.40 — «Дай-шолий, шовал».
11.10 — Н. Добронравова стихаш дола иллеш кхочашду. Солисташ, Беседина, Тарановский.
11.20 — Керрара бопаш дIа-юха лелар.
11.30 — «Музеяшка выставкаш заланке гIолла». «Вай коммунизмо хьалхь» яха ерригсоюзни художественни выставка.
12.00 — «Субботника дневник».
12.35 — «Маьлха беранат».
13.35 — «Спортлото». 16-гIа тираж.
13.45 — «Из шоана хулургда». Къоначча изобретателий конкурс.
14.30 — Кердадараш.
14.45 — «Дийнача хIамай дунеч тIа».
15.45 — ДIадоах дунен халкъашта юкъерча конкурсий лауреата А. Бахчиевен «Сорочинаси».
16.00 — Политически обозревателя В. П. Бекетова беседа.
16.30 — Хоккеях йола Дунен а Европа а чемпионат. Финальни группа доакъашхой матч. КхоалагIа период. Гетеборгера трансляци.
17.25 — «Субботника дневник».
17.40 — Мультфильм.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъерча томатга йола беседа». ДIахьор — КПСС ЦК дунен халкъашта юкъерча информаций отдела заведующи Л. М. Замятин.
18.45 — Иллеш доах РСФСР заслуженни артиста Г. Васильева.
19.00 — Хоккеях йола Дунен а Европа а чемпионат. Финальни группа доакъашхой матч. Гетеборгера трансляци.
21.00 — «Ха».
21.45 — Ерригсоюзни коммунистически субботника Лента. Владимир Ильич Ленина цIерагIча Московски электромеханически завода искусства мастерий концерт.
23.55 — Кердадараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Сибреда город», «Рига — гIайренаш тIара город а», «Норильск» яхача документальни фильмий программа.
9.00 — «Со Закарпатье а» яха фильм-концерт.
9.30 — «Шахматни школа». Лензабоалатурий класс.
10.00 — «ГуIранара почта» яха музыкальни программа.
10.30 — «Ярсий къамаьл».
11.00 — «Саг. Лаьтта. Вселенная».
11.45 — «Хьо а со а» яха фильм-концерт.
12.00 — «Камчучера Максимича» яха документальни фильм.
12.15 — Маьна школа.
12.45 — «Парта — цIенкхи а дерзлена вай гIулакх». Поэтически композици.
13.20 — «Теремок». ЗIамигача берашта йола передача.
13.50 — Киножурнал.
14.00 — «Кхоана — советски Iилма ду». «Съезда решенеш — вай къуьба». «СевКавНИПИнефть» института Iилманкхой разработка.
14.30 — В. Розов. «Современник» яхача Московски театра «Массай дийна барам» фильм-спектакль.
16.55 — «Кинопаькъбара клуб».
17.55 — «Сона дагахоагIачуьнерагIа». Фильм-концерт.
18.20 — Мех даран йола дунен халкъашта юкъерча матч. ГДР-ара команда — СССР командаа. ГДР-ера передача.
19.30 — Нурадилова цIерагIа Нохч-ГIалгIай драматически театра спектакль (нохчий меттала).
20.10 — «ЛаьргIа архивер».
20.20 — «ЦIеча шоттан» йоакъашхошта дола концерт.
21.00 — В.-А. Моцарта соната.
21.40 — «Директор» яха художественни фильм. Хьалхарен шоллагIен серей.

I ПРОГРАММА
19 АПРЕЛЬ
СОВЕТСКИ IИЛМАЙ ДИ.

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка е кIантта!».
9.15 — «Халкъа ашарош».
9.30 — «Гурталбетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гIулакх дем ва».
11.00 — «Укхазлено». Iилмай-популярни программа.
11.45 — «ГуIранара почта» яха музыкальни программа.
12.15 — «Доаза ласкара хьалхашкий Iбаргашна Советски Союз».
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — А. П. Чехов. «Къорза хуцараш». Ленинградски пачхахьалкхен академически комеде театра фильм-спектакль.
15.35 — «Таххо — Советски Iилман ди».
16.20 — «Кинопаькъбара клуб».
17.20 — Шун кхелшен йола музыкальни программа.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Экрана тIа — «Дон Диего а Пелагея а» яха кинокомеди.
19.35 — Хоккеях йола Дунен Европа а чемпионат. Финальни группа доакъашхой матч. ШоллагIа а кхоалагIа а периодаш. Гетеборгера трансляци.
21.00 — «Ха».
21.35 — Кубански революцие 20 шу дизара цIерагIча фольклорни ансамбла концерт.
22.10 — Футбольни обозрени.
22.40 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — Советски Iилман Денна дола документальни фильмай программа.
9.00 — «АБВГДейка».
9.30 — ДIахоа Киевски филармоне «Гармония» яхача камерни ансамбль.
10.00 — Мех даран йола дунен халкъашта юкъера матч. ГДР-ера команда — СССР командаа. ГДР-ра передача.
10.30 — «ЗIамига Iу гIурма цхья» яха телевизионни художественни фильм (ГДР).
11.45 — «БIаргагулдар — тема халахар».
12.30 — Фильм-концерт.
13.15 — Социалистически Къахьегама тииза Турпалах Нобелевски, Ленински, СССР Пачхахьалкхен совгIатий а лауреатах, академиках, Н. Н. Семеновах йола «Вахар формула» яха телевизионни документальни фильм.
14.10 — Р. Гамзатова стихаш дола иллеш а романсаш а.
15.00 — Хоккеях йола Дунен а Европе а чемпионат. Финальни группа доакъашхой матч. Гетеборгера трансляци.
17.30 — «Уильям Шекспир» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм (Англи). Хьалхара сери.
18.30 — И. Стравинский. «Свадебка».
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Минск) — «Спартак» (Москва). ШоллагIа тайм. Минскера трансляци.
19.45 — «Звездный» яха документальни фильм.
20.00 — «Бойса» хьаькали хила лучах берашi».
20.15 — Художникех йола Кусташи.
20.30 — Iилмай-популярни фильмай программа.
21.40 — «Москва — Генуя» яха художественни фильм.

Х. НУРАДИЛОВА ЦIЕРАГIЧА ТЕАТРЕ

спектаклаш:
18 апреле — Г. Хутаев. «ГАБУЦА, БАБУЦА, ДАНЕЛ, ДАРДАНЕЛ» (Нохчий меттала).
19 апреле — С. Чахкиев, Г. Русаков. «КЪОИГАШ БОВЧА ХАНА» (ГIалгIай меттала).
24—25—26 апреле — В. Шекспир. «КОРИОЛАН» яхача спектакла премьера.

Театра касса болх беш я 12 сахьат дальча денз 20 сахьат даллалца. Зал радиофикаци яь я, текст эрсий меттала йоийкх.

Спектаклаш йолалу 19 сахьат даьлча.

КАГИЙЧА НАЬХЕН МЕХКАРИЙН ТЕРКАМГА!

Х. Нурадилова цIерагIча Пачхахьалкхен драматически театро дIахоийт нохчий а гIалгIай а кагий нахи мехкарийн конкурс а йоацаш мехка театральни вузашца дIаэцаш хилар.

Ца кхетар хатта мегаргда театра керттерча режиссерага М. М. Солцаевга хIара дийна 16 сахьат дальча денз 20 сахьат даллалца.

Телефон 2-17-86.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

«Кооплектехсырье» яхача Грозненски районерча АтагIарча республикански база а, хIаьта иштта районашкарча заготовительни конторашца а массе моттигашкарен боарам боацашш дIаэцийю цкъен килограммех боагIа мах а луш керда йолаш а йоакъаь а моахай технически биидал.

Вашмий оалаш тайпай цIераш	Кердача 1 килограмма мах (сомаш кепигаш)	Йоакъаьча 1 килограмма мах (сомаш кепигаш)	Гулъяра хана
Алтая цIенбаь оале	0.32	2.00	бIаьсти-гурахьа
Алтая цIенбаьза оала	0.18	1.10	бIаьсти-гурахьа
Марена оала	0.40	2.50	бIаьсти-гурахьа
Девятисила оала	0.45	1.50	бIаьсти-гурахьа
Барбариса лорд	0.23	1.50	июль—август
Зверобоя буц	0.23	1.20	июль
Ниттий лорд	0.17	1.00	июнь—июль
Хьежиний хьовса	0.56	3.00	сентябрь—октябрь
Ландыша буц	0.50	2.50	май—июнь
Ландыша зизаш	2.62	25.00	май—июнь
Мать-и-мачеха	0.33	1.50	июнь—июль
Динбарга лорд	0.26	1.50	июнь—июль
Тысячелистника буц	0.16	0.75	июнь—июль
Кхашкарча кхоща буц	0.15	0.75	июнь—июль
Аьта чабрец	0.39	2.00	июнь—июль
Хьандараш	0.31	2.00	сентябрь—октябрь
Полынь яха буц	0.12	0.70	июнь—июль
Череда яха буц	0.30	2.00	июль—август
Хаза хьаж йоагIача ромашка зизаш	0.37	2.50	июнь—июль

Ца кхетар хатта йиш я телефонаца: 3-38-10, 561-1-01.

ИШТТА ХИЛЧА АТТАГIА ДА

Сберегательни кассашка Iодилла ахча уллача наьха йиш я сберкассе дIаахя а ца безаш квартирах, электроэнергех, газах, телефонах, берий учреждене шка бераш леладарах, чубахача цIеношка газ чуйилларах, квартира ремонт ярах, торгови организацера 200 сомага кхачачлца е кхы дукхагIа мах болаш ийцача товарех доагIа ахча, страховани ярах, налогах, кхыча гIулакхех доагIар кассе Iодилла уллача ахчана тIера Iо а доаккхаш дIатела. Цу гIулакха эшар да хIара кварталагIа е хIара бетта кассе уллача ахчана тIера доагI-доагIача ахча дIатела аьнна сберегательни касса цIерагIа поручени язъяр.

Сберкассий болхлоша оттаьча хана эшаш йола расчеташ а ергья доагIача метте ахча дIа а дохьийтаргда.

Кара ахча дIатела ца дезаш цу тайпара расчеташ еш, кассе ахча уллаш болча наха йоанхо е езар шоаш дIачуенна поручени кхоачашъе йиш хургйолаш сберкассе цар счета тIа кхоачамхиллал ахча улладар да.

Из а де йиш йолаш да кара дIателаш ахча сберкассе Iодехка ца дезаш. Цу гIулакха саго ше болх беш волча моттигерча бухгалтере заявлени яла еза ший алапех безам бола ахча сберкассерча счета тIа дIаяздергдолаш дIакхахьийта аьнна.

Иштта сберкассе дIадахьийта ахча дIаяздергда лицевой счета тIа а сберегательни книжка тIа а.

СССР Гострудсберкассий
Нохч-ГIалгIай республикански управлени.

РАДИО

18 АПРЕЛЬ
ТАХАН ЕРРИГСОЮЗНИ КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК ЛА

6.40 — «Хьожаш лелеораш хьашка арабаьнна». Зарисовка (нохчий меттала).
6.55 — Хоамаш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.28 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Къона» яха радиожурнал (эрсий меттала).
10.15 — «Къахьегамаш хьалхара чIоагIдеш...». Литературно-музыкальни композици (эрсий меттала).
10.35 — Ашараш.
11.15 — «Вайна хила къахьега а дика а новкъостал ду». Концерт (эрсий меттала).
11.30 — «Къахьегама деза ди». Радиокомпозици (гIалгIай меттала).
12.30 — «Ленинградски нохчах дола дош». Очерк (эрсий меттала).
16.00 — «Хьона. Дахе. симечун дегIе» (гIалгIай меттала).
16.30 — «ЦIеча шоттан ударникашта дола концерт» (гIалгIай меттала).
17.15 — «Кердача хоаний» лаьрхIа йола выпуск (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
17.45 — Ашараш.

Хоаттам

Тахан республике гIоллен Грозней хуьцалуш моркхаш а йолаш. Йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 10—15, Грозне 13—15 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанен ломмен моркхаш а йолаш, кхоана лаьгIо догIа а делхаш, тайп - тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бIисана —2+3, дийнахьа +7+12 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителя — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностей транспортех — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехаший — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря 9-24-00; отделы: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттен деношка

СФ02157. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1588.